

ROCZNIK

spółek zarobkowych i gospodarczych w Galicyi i W. Ks. Krakowskiem

zã rok 1874.

ogłosił

Dr. Alfred Zgórski.

769337

81.891

III
11374

Rozwój spółek zarobkowych i gospodarczych w słuszne zdumienie wprowadza nawet tych, którzy mniej niechętnie i niedowierzająco przypatrywali się pierwszym ich zawiązkom przed dwudziestu pięciu laty. Dziś najpoważniejszy świat finansowy uważa je musi za nader ważny czynnik społeczny, z którym liczyć mu się wypada i któremu odmówić nie może wielkich zasług w gospodarczym życiu narodów.

Stąd też pilnie śledzą ludzie dbali o rozwój gospodarczy narodów postępy spółek naszych, z zajęciem przypatrują się ich pracy i ich zebraniom, i z ciekawością witają sprawozdania z ich czynności. Każdy kraj, każda prowincya niemal ogłasza roczniki z czynności spółek zarobkowych i gospodarczych, żeby wspomnieć tylko o rocznikach dr. Schulzego z Delitzsch i ks. A. Szamarszewskiego.

Jakkolwiek młode są jeszcze spółki w tej dzielnicy Polski, którą my zamieszkujemy, jednak i my już możemy się poszczycić pewnymi rezultatami pracy na tém polu osiągniętymi. Z tego też względu odważamy się przedłożyć naszym czytelnikom rocznik spółek zarobkowych i gospodarczych w Galicyi i W. Ks. Krakowskiem.

Jeżeli rocznik ten nie będzie jeszcze zupełnie dokładnym odzwierciedleniem życia i działalności naszych spółek, to raczą czytelnicy być pobłażliwi, uwzględniając, że jest to pierwszy u nas rocznik tego rodzaju. Dla tego też równie nie ograniczaliśmy się w tym roku tylko do zestawienia sprawozdania za rok 1874, ale objęliśmy niektóre daty sięgające do drugiej połowy bieżącego roku, mniemamy bowiem, że rocznik niniejszy będzie otuchą dla tych, którzy dla nas i z nami dotąd pracowali i zarazem zachętą dla tych, którzy zdala przypatrywali się usiłowaniom naszym!

Przedewszystkiem jednak wypada nam publicznie podziękować Wmu Patronowi dr. Karolowi Malemu,

że pozwolił nam wyřęczyć się w tej pracy, która zyczajem ościennych Związków do Jego należy zakresu działania, jak równie za życzliwe Jego rady, wskazówki i dostarczone materyały. Również należy się szczere podziękowanie JW. Prezydentom sądów obwodowych, którzy z całą gotowością dostarczyli nam wypisów z rejestrów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. W końcu dziękujemy uprzejmie spółkom i wszystkim tym osobom prywatnym, które w pracy naszej były nam pomocnemi. Żywimy zaś nadzieję, że na przyszłość nikt nie odmówi nam swęj pomocy, a tak będą mogły następne roczniki zupełnie stać się dokładnymi.

Krótki żywot dopiero wiodą spółki nasze.

W r. 1861. napotykamy pierwszą spółkę „Towarzystwo wzajemnej pomocy rękodzielników mieszczan we Lwowie“ z osobnym działem zaliczkowym. Spółkę tę założyła gmina miasta Lwowa. W roku 1864. założyli hr. Stanisław i Anna Potoccy towarzystwo zaliczkowe w Oleszycach. W tym roku założyła gmina za szczególniejszym współdziałaniem p. A. Łuczkiewicza, obecnego dyrektora seminarjum nauczycielskiego żeńskiego we Lwowie, towarzystwo zaliczkowe w Brzeżanach. W roku 1865. powstała spółka zaliczek i oszczędności przy lwowskiej filii I. Ogólnego Towarzystwa urzędników Austro-Węgierskiej Monarchii. Na wzór tej spółki potworzyły się spółki (Consortia) urzędnicze w Krakowie, Przemysłu (1874), Sanoku, Sokalu, Stanisławowie (1873), Tarnowie (1874) i Żółkwi. Niezależnie zaś od tych spółek powstały towarzystwa zaliczkowe w Krakowie (1870), Rzeszowie (1870), Tarnowie (1871), Stanisławowie (1871) i we Lwowie (1871).

Nie chcemy szczególniejszych zasług przypisywać spółce lwowskiej i raczej uważamy to za prąd czasu i szczęśliwy zwrot społeczny, że od r. 1871. dopiero energiczniej wzięto się u nas do zakładania spółek zarobko-

wych i gospodarczych. Pod bezpośrednim lub pośrednim wpływem lwowskiej spółki powstały jednak towarzystwa zaliczkowe w Bóbrce (1874), Busku (1875). Cieszanowie (1875), Drohobyczu (1874), Kolbuszowej (1874), Mielcu (1874), Mościskach (1874), Rohatynie (1875) Rozdole (1873), Rudkach (1875), Sokalu (1875), Szczercu (1874) i Złoczowie (1874). Nawet z odległych ode Lwowa miejscowości znoszono się przy zakładaniu spółek zarobkowych z towarzystwem lwowskim jak np. z Białej (1874), Jasła (1874) Krosna (1874), Liska (1873) Nowego Sącza (1874). Za przykładem krakowskiego zaś towarzystwa zaliczkowego powstały spółki w Brzesku (1874) i Liskach (1874).

Inne centralne punkta, oddziaływające na zewnątrz, znajdziemy w Stanisławowie (1871) dla Tyśmienicy (1873), Rzeszowie (1870) dla Strzyżowa (1874) i t. d.

Do dawniejszych zaś spółek należy Dąbrowska (1870) Gorlicka (1871), Lubaczowska (1870), 3 Samborskie (1870, 1870 i 1872) i Toporowska (1870), a odrębną w swoim rodzaju jest spółka czysto ludowa w Suszycy rykowej (1875).

Jako szczególniejszą zaś zasługę lwowskiego społeczeństwa poczytać możemy, że podjęto tutaj myśl zakładania, obok spółek zaliczkowych, także produkcyjnych, surowcowych i spożywczych. W tym względzie na uznanie zasługują także spółki w Samborze i Stanisławowie.

Celem łatwiejszego przeglądu podajemy chronologiczne zestawienie naszych spółek :

W r. 1861. (Tow. wzaj. pom. ręk. miesz. lwowskich)	1
„ 1864. (Olszyce, Brzeżany)	2
„ 1865. (Tow. urzędników we Lwowie)	1
„ 1869. (Przemyska kasa zaliczkowa etc.)	1
„ 1870. (Dąbrowa, Kraków, Lubaczów, Rzeszów, Sambor spożywcze, Toporów)	6
„ 1871. (Gorlice, Lwów zaliczkowe, Lwów urzędników kolei Karola Ludwika, Sambor zaliczkowe i przem., Stanisławów Bank zaliczkowy, Tarnów, Lwów prod. krawców)	7
„ 1872. (Przemysłany, Sambor kom. przem. zal., Sanok, Lwów produkc. szewców)	4
„ 1873. (Jarosław, Lisko, Lwów Gal. Kasa zal., Rozdół, Stanisławów Tow. urzęd., Tyśmienica, Zbaraż, Lwów I. Związkowa Drukarnia, Lwów grajzlerzy)	9
„ 1874. (Biała, Bóbrka, Brzesko, Buczacz, Drohobycz, Jasło, Kraków Wz. kred.*), Krosno, Liszki, Lwów zal. roln., Lwów Tow. kred. wł. realn., Lwów Tow. kred. miej., Lwów Tow. zaliczkowe urzęd. kolej. Mielec, do przeniesienia	31

*) Z filią we Lwowie pod kierownictwem p. Grossa Piotra.

	z przeniesienia	31
Mościska, Nowy Sącz, Przemyśl urzęd., Strzyżów, Szczérec, Tarnopol, Tarnów urzęd., Zabłocie, Stanisławów spożywcze, Lwów przemysł., Lwów do wyd. dzieł szkoln., Lwów Pierwsza spółka usług publicznych		26
W r. 1875. (Busk, Cieszanów, Gródek, Kolbuszowa, Kołomyja, Przemyśl zal. rolne, Rohatyn, Rudki, Sokal, Suszyca rykowa, Tłumacz, Złoczów, Żurawno, Lwów spoż.)		14
Niewiadomo nam, kiedy powstały (Kałusz, Kraków urzęd., Przemyśl Sp. zaliczk. sam. ręk., Sanok urzęd., Sokal urzęd., Żółkiew urzęd.)		6
	razem	77

Pod względem rodzaju zajęcia posiadamy następujące spółki :

Zaliczkowych : (Biała, Bóbrka, Brzesko, Brzeżany, Buczacz, Busk, Cieszanów, Dąbrowa, Drohobycz, Gorlice, Gródek, Jarosław, Jasło, Kałusz, Kolbuszowa, Kołomyja, Kraków 3, Krosno, Lisko, Liszki, Lwów 9, Lubaczów, Mielec, Mościska, Nowy Sącz, Oleszyce, Przemyśl 4, Przemyślany, Rohatyn, Rozdół, Rzeszów, Rudki, Sambor 2, Sanok 2, Sokal 2, Stanisławów 2, Strzyżów, Suszyca rykowa, Szczérec, Tarnów 2, Toporów, Tarnopol, Tłumacz, Tyśmienica, Zabłocie, Zbaraż, Złoczów, Żółkiew i Żurawno)	67	
Spożywcze : (Lwów, Sambor, Stanisławów)	3	
Produkcyjne (we Lwowie : krawców, szewców, drukarnia, przemysłowe, do wydawania dzieł szkolnych i naukowych, pierwsza spółka usługaczy)	6	
(Oprócz tego 2 w Samborze, które zarazem są zaliczkowymi spółkami).		
Surowcowe : (Lwów grajzlerzy)	1	
	razem	77

Z tych spółek jest :

Zarejestrowanych zaliczkowych : Biała, Bóbrka, Brzesko, Buczacz, Busk, Cieszanów, Dąbrowa, Drohobycz, Gorlice, Gródek, Jarosław, Jasło, Kałusz, Kolbuszowa, Kraków 2, Krosno, Liszki, Lwów 7, Lubaczów, Mielec, Mościska, Nowy Sącz, Przemyśl 3, Rohatyn, Rozdół, Rzeszów, Rudki, Sambor 2, Sanok, Sokal, Stanisławów 2, Strzyżów, Suszyca rykowa, Szczérec, Tarnów, Tarnopol, Tłumacz, Tyśmienica, Zabłocie, Zbaraż, Złoczów, Żurawno)	53	
Spożywcze : (Lwów, Sambor, Stanisławów)	3	
Produkcyjnych (Lwów : krawcy, drukarnia, przemysłowe, do wydania dzieł szkolnych i naukowych, pierwsza spółka usługaczy publicznych)	5	
	do przeniesienia	61

	z przeniesienia . . . 61
(Sambor: zaliczkowe i przemysłowe, i przemyślowo-komisowo-zaliczkowe, policzone powyżej.)	
Surowcowa (Lwów: grajzlerzy)	1
	razem . . . 62
Dotąd nierejestrowanych zaliczkowych: (Brzeżany, Kraków (urzędnicy), Lisko, Lwów (urzęd. kolei Karola Ludwika i wzaj. pom. rękodz.) 2, Kołomyja, Oleszyce, Przemyśl (spółka zal. sam. rękodz.), Przemyślany, Sanok (urzędnicy), Sokal (urzędnicy), Tarnów (urzędnicy), Toporów, Żółkiew (urzędnicy). 14	
Produkcyjne (szewców)	1
	razem . . . 15
	ogółem . . . 77
Geograficznie biorąc jest zarejestrowanych w sądzie krakowskim (Biała, Brzesko, Kraków 2, Liszki, Zabłocie)	6
lwowskim (zaliczkowych: w Cieszanowie, Gródku, we Lwowie 7, w Lubaczowie, w Sokalu i Szczercu, razem: 12, spożywcze: Lwów: 1; produkcyjnych jak wyżej: 5; surowcowych (grajzlerzy we Lwowie): 1; razem	19
nowosądeckim (Gorlice, Nowy Sącz)	2
przemyskim (Jarosław, Krosno, Mościska, Przemyśl 3, Sanok)	7
rzeszowskim (Rzeszów, Strzyżów)	2
samborskim (Drohobycz, Kałusz, Rozdół, Rudki, Sambor 3, Suszyca rykowa, Żurawno)	9
stanisławowskim (Buczacz, Stanisławów 3, Tłumacz, Tyśmienica)	6
tarnopolskim (Tarnopol, Zbaraż)	2
tarnowskim (Dąbrowa, Jasło, Kolbuszowa, Mielec, Tarnów)	5
złoczowski (Bóbrka, Busk, Rohatyn, Złoczów)	4
	razem . . . 62
Pod względem odpowiedzialności posiadamy następujące spółki o nieograniczonej poręce: Zaliczkowych 39 (Biała, Bóbrka, Brzesko, Buczacz, Busk, Cieszanów, Dąbrowa, Drohobycz, Gorlice, Gródek, Jarosław, Kałusz, Kolbuszowa, Kołomyja, Kraków, Lwów 6, Lubaczów, Mielec, Mościska, Przemyśl 2, Rohatyn, Rozdół, Sambor 2, Sanok, Stanisławów, Strzyżów, Szczercz, Tarnów, Tyśmienica, Zabłocie, Zbaraż, Złoczów); 3 spółki produkcyjne we Lwowie (drukarnia, krawcy, przemysłowe) i Towarzystwo grajzlerów we Lwowie	43
o ograniczonej 15 (Jasło, Kraków (wzaj. kred.), Krosno, Liszki, Lwów (rolne), Nowy Sącz, Przemyśl (urzęd.), Rzeszów, Rudki, Sokal, Stanisławów (urzęd.), Suszyca rykowa, Tarnopol, Tłumacz, Żurawno); na-	
	do przeniesienia . . . 43

	z przeniesienia . . . 43
stępnie wszystkie 3 spółki spożywcze, Tow. do wyd. dzieł szkolnych i Piérwsza spółka posł. we Lwowie 20 nieoznaczonych (Brzeżany, Kraków (urzęd.), Lisko, Lwów 2 (kolej Karola Ludwika i Wzaj. pom. mieszcz.), Oleszyce, Przemyśl (Sp. zal. sam. ręk.), Przemyślany, Sanok (urzęd.), Sokal (urzęd.), Tarnów (urzędnicy), Toporów, Żółkiew (urzęd.) i Tow. prod. szewców „Praca“ we Lwowie)	14
	razem . . . 77

Poczet jak na początek wcale nie mały! — a nie liczymy tu jeszcze tworzących się spółek, jak np. bardzo pożyteczną spółkę „dla zakupna i sprzedaży skór,“ która jak mamy nadzieję, niezawodnie przyjdzie do skutku. Nie wymieniamy tu również „spółki stolarzy lwowskich,“ która wcale dawno powstała (1859) i znakomicie się rozwija, ale uważamy ją za spółkę komandytową, chociaż według ducha swego powstała ona na zasadzie, przez nas wyznawanej, bo na zasadzie pomocy własnej.

Przypatrzmy się teraz rezultatom, jakie te spółki osiągnęły. Z dołączonych wykazów przekonać się możemy, że spółki te liczą już 16.454 członków, a 35 spółek zaliczkowych,*) które bilanse nam nadesłały, posiadają już na 13.495 członków wpłaconych udziałów: 708.046·26 funduszu rezerwowego: 41.587·97 razem majątku własnego: 749.634·23; powierzzonego zaś sobie kapitału obcego: 1.184.001·96 czyli, jak 1·58 do: 1 w stosunku do własnego, pożyczek udzielono w kwocie: 1.838.585·51 zysku osiągnięto: 55.616·52 czyli 7·85 % w stosunku do wpłaconych udziałów; obrót kasowy wynosił: 8.934.860·36 czyli przychód 4.467.430·18 wydatek 4.411.655·08 gotówka z 31. grudnia 1874. 55.775·10

razem 8.934·860·36

A że z wydatku idzie w przecięciu 59 % na udzielone w ciągu roku pożyczki, przeto udzielono w ciągu roku 1874. w 35 spółkach pożyczek mniej więcej w kwocie: 2.600.000 zł. Spółki spożywcze liczą członków: 400. 2 spółki posiadają w udziałach członków 1.988·23, w funduszu rezerwowym: 107—, w towarach: 3.929·41, zysk osiągnięty: 314·31. Spółki produkcyjne liczą członków: 243, z wpłaconą kwotą na udziały: 27.109·45, z funduszem rezerwowym w kwocie: 1.042·98, zysk osiągnięto w kwocie: 5.300·30; w przedsiębiorstwach ulokowano: 28.417·46; a przypominamy, że to dopiero początki!

Ogółem wszystkie spółki, których wykazy posiadamy i które z 31. grudnia 1874. rachunki zamykały, posiadają kapitału własnego: 780.026·89.

*) 8 spółek mimo usilnych nalegań nie nadesłało nam żadnych wykazów.

a mianowicie w udziałach: 737.254·94, w funduszu rezerwowym: 42.771·95 kapitału obcego: 1.225.437·96 czyli, jak 1·58 do 1 w stosunku do własnego, ogólny zysk osiągnięto w kwocie: 61.232·98, czyli 8·31% w stosunku do wpłaconych udziałów. Ogólny obrót tych spółek wynosił: 9.364.073·84
czyli przychód 4.682.036·92
wydatek 4.623·403·35
gotówka z 31. grudnia 1874. 58.433·57
razem 9.364.073·84

Najzasobniejszą jest spółka krakowska Wzajemnego kredytu; dalej idą spółki: krakowska (Tow. zal.), lwowska (Tow. zal.), lwowska (urzęd.), rzeszowska, stanisławowska, gorlicka, dąbrowska, tarnowska, sanocka i t. d. najmniej funduszy posiada dotąd spółka rozdzolska.

Najwięcej z kapitału obcego korzystała spółka w Sanoku (stosunek własnego kapitału do obcego był,

jak 1:9·76) — najmniej w Rozdole (jak 1:0). Najwięcej członków liczy Towarzystwo zaliczkowe w Krakowie (1874), najmniej w Zabłociu (16).

Pod względem liczby członków nadmienić musimy, że przy spółkach założonych przy końcu roku 1874. lub w ciągu r. 1875. braliśmy cyfry, ile możności, z połowy r. 1875.

Że zaś spółki nader szybko się rozwijają wykazuje poniższe zestawienie kilku pozycji bilansu z 31. grudnia 1874. i 30 czerwca 1875. dziesięciu spółek zaliczkowych i jednej produkcyjnej.

Przykłady te braliśmy bez wyboru, skąd śmiało twierdzić możemy, że z końcem bieżącego roku fundusze i obrót w spółkach się podwoi, a dziś już o 75% wyżej oszacować je możemy, zwłaszcza, że w pracy czynny dziś udział bierze jeszcze 35 spółek, których bilanse z r. 1874. jeszcze mieć nie mogliśmy.

Liczba	Spółka zaliczkowa w	Udziały				Fundusz rezerwowy				Kapitały obce				Pożyczki udzielone			
		z końcem grudnia 1874		z końcem czerwca 1875		z końcem grudnia 1874		z końcem czerwca 1875		z końcem grudnia 1874		z końcem czerwca 1875		z końcem grudnia 1874		z końcem czerwca 1875	
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
1	Bóbrce	1607	45	1745	65	205	06	215	93	12906	50	11998	64	14453	72	13756	80
2	Drohobyczu	4649	30	5266	29	1541	20	1703	20	9013	71	13413	47	15619	16	20345	70
3	Gorlicach	20497	84	24901	39	830	53	976	63	49107	76	72995	15	69347	—	99070	—
4	Lwowie (Tow. zal.)	49728	37	57898	33	3193	—	4085	70	81089	82	106188	88	126762	04	170513	91
5	Rzeszowie	26335	03	31909	60	1371	17	1843	13	67674	79	114808	36	98504	—	143661	79
6	Samborze (zal. i przem.)	8180	55	12279	69	166	56	387	11	31456	55	61006	40	39372	62	65411	58
7	Stanisławowie	28531	65	34416	32	807	77	1280	56	55686	41	94858	22	87139	80	125876	53
8	Tarnowie	10867	20	12077	46	1186	16	2088	67	26598	71	37037	46	36832	78	43873	15
9	Toporowie	5867	50	6392	—	783	60	843	10	4522	85	5601	02	11912	45	13005	65
10	Tyśmienicy	6269	85	7780	25	264	30	452	30	25469	46	33765	57	32839	—	43805	—
	razem	162.534	74	194.666	98	10.349	45	13.876	33	36.3526	56	551.673	17	532.782	57	739.320	11
		jak 1 do 1·19				jak 1 do 1·34				jak 1 do 1·51				jak 1 do 1·38			
11	Lwowie (przemysłowe)	5244	49	9165	86	682	—	932	—	14994	32	19930	10	—	—	—	—

W obec tych cyfr zbytecznymby zatem było dowodzenie, że na tém polu dla kraju naszego wiele da się zrobić i że warto, aby się losem tych spółek kraj szczerze zajął. Nie myślimy tu jednak, aby nam ktoś czynnej

używał pomocy. Świątną dewizę wywiesiliśmy na naszym sztandarze: „**Pomoc własna!**“ Sami sobie pomóc zdołamy! Lecz pomagajmy sobie! Pracy i wytrwałości! Niech nie zrażają nas niepowodzenia tu i owdzie. Nie pamięć-

tajmy doznanych zawodów ni w ludziach, ni w nieprzyjaznych nam okolicznościach. Przedewszystkiem zaś pomni bądźmy naszej zasady i zeseregowani w wyższe organizmy staśmy jak jeden mąż, wszyscy za jednego — jeden za wszystkich!

W r. 1874. przyszedł do skutku Związek stowarzyszeń dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego. Gdyśmy się po raz pierwszy zeszli dnia 28. września z. r. zdawało nam się, że rok pracy, który nas oddziela od zebrania w r. 1875., wystarczy, abyśmy choć połowę tego dla siebie wywalczyć mogli, czego przez usta delegatów naszych spółek słusznie domagaliśmy się. Zebranie to było niezaprzeczenie podniosłe, ale jednę rzecz zapomnieliśmy, nie zrobiliśmy obrachunku ze sobą i nie wiedzieliśmy jak stoimy i jakie mamy siły — i oto! zeszedł rok i niezdolni jesteśmy pociągnąć salda między „ma“ i „winien“ nie możemy wykazać, czy są „straty“, czy „zyski“? Nie wiemy, czyśmy w tym roku co zrobili? I dla tego przeważnie przedkładamy niniejsze sprawozdanie. Po tegoroczném zebraniu Związku będziemy mogli ocenić, jaki postęp dzielić będzie przyszłość od terażniejszości!

Związek jednak tylko wtedy odda usługi spółkom, jeżeli wszystkie *) do niego przystąpią — a siły nasze są już dostateczne, abyśmy bez przechwały twierdzić mogli, że zespoleni w jeden Związek przedstawiamy potęgę, która ostać się zdoła wśród okoliczności, nawet najprzykrzejszych. Nie utyskujmy, że dotąd nie wiele korzyści mieliśmy ze Związku. — Wytrwałości! Z drugiej zaś strony nie opuszczajmy rąk, ale idźmy naprzód! Poczujmy się od innych, a nawet łączmy się z nimi, gdy tego potrzeba i wytknijmy sobie nie wiele, ale ściśle określone cele. Na razie, zdaniem naszym, potrzeba nam tak wyposażyć Patronat, aby mógł wysłać instruktorów, którzyby nowozawijające się i dawniejsze, dotąd nieroz-

*) Do Związku należy dotąd 21 spółek zaliczkowych (Biała, Bóbrka, Busk, Dąbrowa, Drohobycz, Gorlice, Gródek, Lwów zaliczkowa, rolna i kolejowa, Rohatyn, Rozdół, Rudki, Sambor zaliczkowa i przemysłowa, Sokal, Stanisławów, Szczercz, Toporów, Tyśmienica, Zbaraż i Złoczów); 2 spożywcze (Sambor i Stanisławów) i 3 produkcyjne we Lwowie (drukarnia, krawcy i przemysłowe): razem 26, a zatém $\frac{1}{4}$ wszystkich spółek.

wijające się należycie, spółki organizowali i ich zarządom rady i wskazówek udzielali. Nie możemy się wprawdzie użalać na brak dobrej woli, — ale ta nie zawsze wystarcza. Zwłaszcza należy baczyć, aby obwarować należycie kontrolę w spółkach — najmniejsze bowiem nadużycia lub przewinienia szkodzą nam wszystkim więcej, niż wielkim instytucjom.

Powtórę potrzeba, aby Związek pośredniczył spółkom naszym w uzyskaniu taniego kredytu. W tym celu koniecznie należy stanowczo pomyśleć o związku żyrowym, względnie o założeniu banku dla stowarzyszeń.

Po trzecie należy nam się z całą energią przyłączyć do ruchu, który w całej Austrii panuje, w sprawie reformy podatkowej dla naszych spółek — bo tak jak dziś jest — dalej iść nie możemy! W tym zaś względzie potrzebną nam jest pomoc kraju i jego reprezentacyi — a jeśliśmy o pomocy kraju powyżej wspomnieli, to o takiej jedynie myśleliśmy.

Sprawa podatkowa jest dla nas niezaprzeczenie n a razie najważniejszą — mniemamy jednak, że łatwo ulgi w tym względzie od rządu uzyskać zdołamy, o ile władze prawodawcze w zrozumieniu gospodarczego interesu państwa same reformy uznają za niezbędne, i o ile usiłowaniam naszym żadne względy polityczne nie będą stały na przeszkodzie; nie jesteśmy bowiem odosobnieni w tym względzie, gdyż wszystkie narodowości i prowincye Austrii są tutaj zgodne.

Nim do przeszłorocznych przejdziemy wykazów, nie możemy pominąć milczeniem jeszcze jedną ważną korzyść, jakąśmy w tym roku osiągnęli. Oto! zbrataliśmy się na tém polu z Wielkopolską bracią, która pierwiej od nas w spółkach zarobkowych i gospodarczych pracować poczęła — i dla tego w niejednej rzeczy pouczyć nas mogła. Patron Wielkopolski ks. A. Szamarzewski odwiedził nasze spółki i zawiązał z nami ściśle stosunki, które obustronnie korzyści przyniosą.

Nie tak źle więc z nami, jak nawet sami czasem mniemamy. Prawdą i pracą! Naprzód! —

Pisałem we Lwowie, w październiku 1875.

Liczba bieżąca	Miejscowość	Sąd obwodowy jako handlowy	Firma	Skład dyrekcji	Rok założenia	Liczba członków	Stan czynny												
							Go-tówka		Pożyczki udzielone		Procenta prze-nośne		Koszta założenia i mobil.		Reszta poz. stanu czynnego		Razem		
							złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	
Z przeniesienia							1002	46302	31	1428530	84	8214	23	9375	40	144223	37	1.636.646	15
28	Przemysłany	nierejestr.	Tow. zal. dla pow. przemyslańskiego	Dr. Waligórski Albin, Lopatyner Wilhelm.	1872	73	881	—	5320	68	1243	66	129	97	1549	57	9124	88	
29	Rozdół	Sambor	Tow. zal. st. z. n. p.	Bedlewicz Jan, Czerny Jan, Orłowski Jan.	1873	81	19	96	817	50	113	60	141	63	—	—	986	60	
30	Rzeszów	Rzeszów	Tow. zalicz. i kredyt. st. zar. z. n. p.	Ed. G. Neugebauer, Schott Leon, Schaitter Ferd., Karpinski Ant.	1870	306	945	30	98504	—	30	—	353	—	31	46	99864	26	
31	Sambor	Sambor	Tow. zal. i przem. sp. zar. z. n. odp.	Lang Jan, Maresch Karol, Haisig Juliusz.	1871	162	962	25	39372	62	156	92	212	76	2132	01	42836	56	
32	Sambor	Sambor	Tow. kom. przem. zal. dla m. Sambora i jego okol. st. z. z. n. odp.	Barański Feliks, Kieszkowski Józef Karol, Stradiot Józef.	1872	38	1182	06	17916	36	—	—	310	41	16	22	19425	05	
33	Sanok	Przemysł	Tow. zal. st. z. n. p.	Dr. Biliński Stanisław, Krystyński Wojciech, Ryłski Wincenty.	1872	771	1008	19	56619	45	17	33	443	89	84	56	58173	42	
34	Sanok	nierejestr.	Spółka zal. i oszcz. I. Ogól. stow. urz. Austr. Węg. Mon.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	
35	Sokal	nierejestr.	Spółka zal. i oszcz. I. Ogól. stow. urz. Austr. Węg. Mon.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	
36	Stanisławów	Stanisławów	Bank zal. st. z. z. n. p.	Dr. Kamiński Ignacy, Czechowski Jan, Kiesler K., Wierzejski Jau, Urban Józef.	1871	326	1403	43	87389	80	149	03	396	79	1103	16	90442	21	
37	Stanisławów	Stanisławów	Stanisławowskie stow. urzęd. st. z. z. o. odp.	Bon Kanne Rudolf, Woroniecki Filip.	1873	135	141	76	75916	—	—	—	—	—	—	—	6057	76	
38	Tarnów	Tarnów	Tow. zal. dla m. Tarnowa i star. tarnows. st. zar. z. n. p.	Hoffmann Konstanty, Ostrowski Jan,	1871	613	2027	20	36832	78	877	24	384	96	230	—	40352	18	
39	Toporów	nierejestr.	Tow. zaliczkowe.	Kokurewicz Michał, Hass Ign, Schneck Aron.	1870	455	65	53	11912	45	—	—	—	—	—	—	11977	98	
40	Tyśmienica	Stanisławów	Kasa zalicz. „Wiara“ st. z. z. nieogr. p.	Müller Adam Józef, Świeżewski Władysław, Tchórzniecki Frydr.,	1873	363	119	14	32839	—	476	42	112	13	—	—	35546	69	
41	Zabłocie ad Żywiec	Kraków	Spar & Vorschuss-Verein r. G. m. u. H.	Kohn Simon, Münk Filip, Spitz Jakób.	1874	16	590	90	2430	—	—	—	—	—	—	—	3020	90	
42	Zbaraż	Tarnopol	Tow. zal. st. z. z. n. p.	Jenner Józef Wilhelm, Opolski Juliusz, Wiszniewski Ignacy.	1873	429	125	57	14184	03	291	84	124	14	38	39	14764	47	
43	Żółkiew	nierejestr.	Spółka zal. i oszcz. I. Ogól. stow. urz. Austr. Węg. Mon.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	
Razem							13496	55775	10	1838585	51	11570	27	11985	08	149409	24	2.067.325	20

Kapitał własny:

S t a n b i e r n y												Ogółem		Uwaga.		
Udziały członków		Fundusz rezer-wowy		Kapitały obce		Procenta przenośne		Czysty zysk r. 1874		Reszta poz. stanu biernego		Razem			ruch kasowy w r. 1874.	
złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.		złr.	ct.
596233	20	35287	78	897306	14	49598	30	41344	42	16876	31	1.636.646	15	6.179.971	65	
695	18	195	23	5000	95	360	—	578	52	2295	—	9124	88	29072	22	
633	24	292	—	—	—	10	08	51	28	—	—	986	60	4559	09	Należy do Związku.
26335	03	1371	17	67674	79	1258	53	3224	74	—	—	99864	26	920291	10	
8180	55	166	56	31456	55	467	28	1705	66	859	96	42836	56	440536	98	Należy do Związku.
8503	15	121	49	9812	88	98	06	889	47	—	—	19425	05	120597	20	
4532	27	578	48	49894	39	1952	99	1215	29	—	—	58173	42	260067	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie otrzymaliśmy żadnych wykazów.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie otrzymaliśmy żadnych wykazów.
28531	65	807	77	55636	41	1373	19	2164	29	1878	90	90442	21	539037	62	Należy do Związku.
4933	—	109	10	700	—	—	—	314	16	1	50	6057	76	23394	26	
10867	20	1186	16	26528	71	—	—	1700	11	—	—	40352	18	171425	78	
5867	50	783	60	4522	85	—	—	804	03	—	—	11977	89	63575	98	Należy do Związku.
6269	85	264	30	25469	46	564	99	969	91	8	18	33546	69	96627	06	Należy do Związku.
900	—	27	—	1971	06	63	63	59	21	—	—	3020	90	Ca. 10000	—	Bilans ten jest za czas od 1/8 do 1/12 1874.
5564	44	397	33	7907	77	299	50	595	43	—	—	14764	47	75704	28	Należy do Związku.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nie otrzymaliśmy żadnych wykazów.
709046	26	41587	97	1.181.001	96	56046	55	55616	52	22025	94	2.067.325	20	8.934.860	36	

749.634 złr. 23 ct.

b) Rachunki spółek spo

Liczba bieżąca	Miejscowość	Sąd obwodowy, jako hadlowy	Firma	Skład dyrekcji	Rok założenia	Liczba członków	Stan czynny									
							Go-tówka		Koszta założenia i mobil.		Wartość towarów		Reszta poz. stanu czynnego		Razem	
							złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct
14	Sambor	Sambor	Tow. społ. st. z. z o. p.	Gendziński Józef, Terlecki Alfred, Zacharyasiewicz Ign.	1870	123	1178 84	197 21	2440 83	—	—	3816 88				
15	Stanisławów	Stanisławów	U ¹ stow. społ. prod. zar. z ogr. p.	Woroniecki Filip, Axentowicz Franć, Rybczyński Maryan.	1874	175	4 48	150 —	1488 58	—	—	1643 06				
Razem						298	1183 32	347 21	3929 41	—	—	5.459 94				

b) Rachunki spółek produkcyjnych

46	Lwów	Lwów	I. Związkowa drukarnia st. zar. z n. p.	Mańkowski Antoni, Todschildler Albin.	1873	62	873 38	(inwentarz) 19059 55	695 95	9623 13	30252 01		
47	Lwów	Lwów	Tow. prod. krawców st. zar. z n. por.	Link Józef, Papacz Józef, Flasz J.in.	1871	35	297 69	1147 —	7777 17	10333 49	19555 35		
48	Lwów	nierejestr.	Tow. produk. szewców „Praca“	Teliezek Ignacy, Ostrowski Marcin, Zehński Filip.	1872	21	199 25	405 46	1571 10	592 75	2768 56		
49	Lwów	Lwów	Towarzystwo przem. stow. zar. z n. p.	Darowski Mieczysław, Ross Juliusz, Janowski Józ. Kaj.	1873	73	66 21	202 23	(Przedsięb.) 18373 24	2373 81	21015 49		
Razem						191	1436 53	20814 24	28417 46	22923 18	73.591 41		

Uwaga. Sambor: Towarzystwo zaliczkowe i przemysłowe i Towarzystwo

Rachunek spółki surowcowej

50	Lwów	Lwów	Towarzystwo grajzlerów do wspólnego zakupna towarów st. zar. z n. p.	Niedźwiedzki Józef, Gustowicz Wład., Kaczor Wojciech.	1873	17	238 62	18 36	449 87	10 —	716 85		
----	------	------	--	---	------	----	--------	-------	--------	------	--------	--	--

żywezych za rok 1874.

Liczba bieżąca	Miejscowość	Sąd obwodowy, jako hadlowy	Firma	Skład dyrekcji	Rok założenia	Liczba członków	Stan bierny								Ogółem ruch kasowy w r. 1874.	Uwaga.				
							Udziały członków		Fundusz rezerwowy		Kapitały obce		Czysty zysk r. 1874				Reszta poz. stanu biernego		Razem	
							złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct	złr.	ct			złr.	ct	złr.	ct
							992 78		25 —		2724 70		19 39		55 01	3816 88	10100 64	Należy do Związku.		
							995 45		82 —		— —		294 92		270 69	1643 06	20000 —	Należy do Związku.		
							1988 23		107 —		2724 70		314 31		325 70	5 459 94	30.100 64			

cyjnych za rok 1874.

							17930 72		128 18		5844 75		5102 32		1246 04	30252 01	76393 84	Należy do Związku, Rachunek ten jest za III. rok od 1/7 1874 do 30,6 1875.
							1954 49		196 92		16917 28		— —		486 66	19555 35	61425 38	Należy do Związku.
							1979 75		35 88		554 95		197 98		— —	2768 56	28236 88	Bilansu jeszcze dotąd nie zamykano.
							5244 49		682 —		14994 32		— —		94 68	21015 49	231052 48	Należy do Związku.
							27109 45		1042 98		38311 30		5300 30		1827 38	73.591 41	397.108 58	

komisowo-przemysłowo-zaliczkowe p. nr. 31. i 32.

rowcowej za rok 1874.

							110 —		34 —		400 —		1 85		171 —	716 85	2004 26	
--	--	--	--	--	--	--	-------	--	------	--	-------	--	------	--	-------	--------	---------	--

Spis spółek, które powstały z końcem roku 1874. lub w ciągu 1875.

Liczba bieżąca	Miejscowość	Sąd obwodowy, jako handlowy	Firma	Skład dyrekcji	Rok założenia	Liczba członków	Uwaga.
a) Zaliczkowe:							
51	Biała	Kraków	Towarzystwo zaliczkowe stow. z. z nieogr. p.	Wyspiański Franciszek, Małeki Antoni.	1874	112	Należy do Związku.
52	Busk	Złoczów	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z n. p.	Spolski Bronisław, Michałowski Fil., Sawicz Karol, Grossmann Rudolf.	1875	317	Należy do Związku.
53	Cieszanów	Lwów	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z nieogr. p.	Sander Jan, Lisowski Franciszek, Petryszak Jakób.	1875	85	
54	Gródek	Lwów	Pow. Tow. Kasy zalicz. stow. zar. z n. por.	Ks. Dolniński Wiktor, Dmchowowski Bazyl, Swiszczowski Wład.	1875	142	Należy do Związku.
55	Jasło	Tarnów	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z nieogr. p.	Dr. Biesiadecki Stan., Mackiewicz St.	1874	99	
56	Kolbuszowa	Tarnów	Towarzystwo zaliczkowe „Szczęść Boże” stow. zar. z nieogr. p.	Lesniowski Jan, Buczak Józef, Goldzähler Dawid.	1875	34	
57	Kołomyja	nierejestr.	Towarzystwo zaliczkowe z nieogr. poręką.	Astan Jakób, Biłski Antoni, Bereźnicki Szczepan.	1875	60	
58	Lwów	Lwów	Towarzystwo kredytowe właśc. realn. st. zar. z n. por.	Mehlem Każm., Glixeli Henr., Kossak Michał, Kozłowski Fr. Sawczyński J. Wiedeń J.	1874	77	
59	Lwów	Lwów	Towarzystwo kredytowe miejskie st. z. z n. p.	Bałutowski Fr., Papius Jan.	1874	?	
60	Mościska	Przemyśl	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z n. p.	Górski Henr., Strzelecki Karol Albert, Witek Franciszek.	1874	200	
61	Nowy Sącz	Nowy Sącz	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z n. por.	Dr. Olszewski Władzimirz, Skąpski Franciszek Lipiński Lucyan.	1874	?	
62	Przemyśl	Przemyśl	Towarzystwo zaliczkowe roln. stow. z. z n. p.	Bielowski Karol, Ritterschild Mieczysław, Słotwiński Henryk.	1875	114	
63	Przemyśl	Przemyśl	Tow. oszcz. i zal. I. ogół. stow. urz. Austr. Węg. Mon. st. z. z n. p.	Zawirski St., Kretschmer Karol.	1874	117	
64	Rohatyn	Złoczów	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z n. por.	Kornberger Adolf, Chodzicki Julian, Kowalewski Izidor.	1875	60	Należy do Związku.
65	Rudki	Sambor	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z ogr. por.	Lewicki Mieczysław, Zbrożek Piotr, Piskowski Jan.	1875	62	Należy do Związku.
66	Sokal	Lwów	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z n. por.	Olexiński Michał, Kwiciński Ignacy, Mańkowski Julian.	1875	136	Należy do Związku.
67	Strzyżów	Rzeszów	Towarzystwo zal. i kredytowe st. zar. z n. por.	Wojnarowski Franciszek, Czajkowski J., Schmuec And., Kerr Adolf.	1874	92	
68	Suszyca rykowa (p. Stare Miasto)	Sambor	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z ogr. por.	Kandler Edward, Kuśnierz H. yć, Topolnicki Piotr, Terlecki Teodor.	1875	?	
69	Szczerczec	Lwów	Tow. kasy zal. na pow. sądowy szczerczecki st. z. z n. p.	Ks. Szuchoński Michał, ks. Prawdzikiewicz Andr.	1874	93	Należy do Związku.
70	Tarnów	nierejestr.	Tow. zal. i oszcz. I. ogół. Tow. urz. Austr. Węg. Mon.	Berner.	1874	?	
71	Tarnopol	Tarnopol	Spółka rolnicza zar. z odp. ogran.	Głowacki Wład. Wszelaczyński Kajetan, Żywicki Klemens.	1874	48	
72	Tłumacz	Stanisławów	„Oszczędność” stow. kredyt. zar. z ogr. por.	Skawiński Stefan, Choczemski Marcin, Biesch Odillo.	1875	474	
73	Złoczów	Złoczów	Towarzystwo zaliczkowe stow. zar. z n. p.	Szneyder Józef, Jakubowski Karol, Twardowski Seweryn.	1875	28	Należy do Związku.
74	Żurawno	Sambor	Stow. zaliczkowe rolnicze st. zar. z nieogr. por.	Czajkowski Michał, Janiszewski Ignacy, Szamota Michał.	1875	?	
razem						2350	
b) Spożywcze:							
75	Lwów	Lwów	Towarzystwo spożywcze stow. z. z n. p.	Korosteński August, Gałewski Wiktor, Dąbrowski Wacław.	1875	102	
c) Produkcyjne:							
76	Lwów	Lwów	Tow. do wyd. tanich dzieł szkolnych i nauk. st. z. o. p.	Zima Franciszek, Wędrychowski Eug. Dr. Karol Benoni.	1874	52	
77	Lwów	Lwów	Pierwsza spółka usługaczy publ. stow. zar. z ogr. por.	Kossak Michał, Bendyla Szczepan, Borkowski Jan	1875	?	